

"TERRORANSLAGENE MOT USA - ET TIDSSKILLE I INTERNASJONAL POLITIKK"

av

Utenriksminister Thorbjørn Jagland

**Oslo Militære Samfund
1. oktober 2001**

Terroranslagene mot USA er rystende og uvirkelige.
Ingen av oss vil noensinne glemme tirsdag 11. september 2001.

Anslagene mot New York og Washington var ikke bare rettet mot USA, men mot hele det internasjonale samfunn og mot grunnleggende verdier som toleranse, menneskeverd og åpenhet.

Da jeg så tårnene i World Trade Center styrte sammen tenkte jeg: Menneskene som er i stand til dette, er i stand til alt. Også å bruke masseødeleggelsesvåpen mot menneskeheten. Også derfor er kampen mot internasjonal terrorisme vår alles kamp. Og den viser det vi så lenge har visst; at alle land og alle folkeslag befinner seg i samme båt og deler samme skjebne.

Terrorhandlingene mot USA bekrefter med all mulig tydelighet hvor sårbare våre samfunn er for fanatikere som er villige til å benytte alle midler for å få utløp for sin frustrasjon og sitt hat. Terroristene vil ødelegge våre samfunn innenfra. Gjennom frykt vil de bidra til mismot og mistenksomhet. Gjennom frykt vil de fremme fordømmer og intoleranse. Gjennom frykt vil de forhindre åpenhet, mangfold og vitalitet.

Gjennom å ramme samfunnets grunnverdier, vil de undergrave vår demokratiske samfunnsform.

Dette skal de ikke lykkes med.

Nettopp derfor er det så viktig at hele det internasjonale samfunn står samlet bak fordømmelsen av terrorhandlingene.

Nettopp derfor er det så viktig at vi står sammen for å oppspore og straffe de ansvarlige bak ugjerningene.

Nettopp derfor er det så viktig å styrke den internasjonale kampen mot alle former for terrorisme. Dette er en kamp Norge gir sin fulle støtte og vil ta aktiv del i. En samlet verden fordømmer angrepene mot USA og krever at de skyldige får sin straff. Hvis hensikten med angrepene var å splitte verdenssamfunnet, så har resultatet vært det stikk motsatte.

Allerede samme kveld som angrepene fant sted fordømte FNs sikkerhetsråd aksjonene som klare overgrep på helt grunnleggende internasjonale normer og prinsipper, og understreket betydningen av at det internasjonale samfunn står sammen i kampen mot terrorisme.

Dagen etter vedtok Sikkerhetsrådets enstemmig resolusjon 1368, som er historisk idet den slår fast at terroranslagene må sies å utgjøre en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet og at man således er innenfor anvendelsesområdet for bruk av tvangsmakt etter FN-paktens kapittel 7. Resolusjonen bekrefter i denne sammenheng retten til individuelt eller kollektivt selvforsvar i henhold til FN-paktens artikkel 51. Det kreves altså ingen ytterligere autorisasjon eller mandat fra Sikkerhetsrådet for at USA – alene eller sammen med andre - skal kunne benytte væpnet makt mot dem som sto bak terroraksjonene.

Også NATO fordømte umiddelbart terroranslagene og avga en utvetydig støtteerklæring til USA. Den 12. september vedtok NATOs Råd en erklæring der det slås fast at angrepene, dersom disse er styrt fra utlandet, må anses som et angrep på alle NATOs medlemsland. I henhold til Atlanterhavspaktens artikkel 5, er dermed alle Alliansens medlemmer forpliktet til å bidra til de nødvendige mottiltak.

NATO-erklæringen av 12. september er historisk. For første gang siden NATO ble dannet for over 50 år siden blir artikkel 5 aktivisert. Erklæringen understreker alliansesolidariteten og viser at artikkel 5-garantien - som har utgjort selve ryggraden i forsvaret av Norge i mer enn 50 år - er reell og trer i kraft når situasjonen krever det.

De enstemmige vedtakene i NATO og i Sikkerhetsrådet har gjort sterkt inntrykk – ikke minst i USA. De viser at det internasjonale samfunn står sammen i kampen mot terrorismen.

Norge har fra første stund fordømt terrorhandlingene og gitt USA vår fulle støtte. Som medlem av både Sikkerhetsrådet og NATO, var vi med på begge de historiske vedtakene den 12. september.

Både H M Kongen og Statsministeren tilskrev umiddelbart etter terroranslagene president Bush for å kondolere og uttrykke sympati og støtte.

I løpet av halvannet døgn kom vi med et konkret tilbud til USA om humanitær og annen bistand. Tilbudet omfattet blant annet åstedsgranskere, katastrofe- og krisepsykiatriske team, og lete- og søkehunder for umiddelbar innsetting. USA har uttrykt stor takknemlighet for tilbudet.

Også mulige norske militære bidrag er identifisert og meddelt NATO.

Bidragene kan inngå i felles antiterror-operasjoner eller erstatte styrker som f.eks. trekkes ut av Balkan.

USA har fremdeles ikke anmodet om konkrete norske bidrag. Det er derfor usikkert hvilke styrker som kan være aktuelle. Regjeringen er imidlertid innstilt på å strekke seg så langt som overhodet mulig for å imøtekomme amerikanske ønsker.

Terroranslagene mot USA har vist at terrortrusselen er høyst reell og at ingen land kan føle seg trygge. Vi må legge til grunn at de som stod bak de grufulle aksjonene i New York og Washington, er beredt til å utføre nye ugjerninger med omfattende konsekvenser.

Faren for terroranslag med kjemiske og biologiske stridsmidler er en del av det skjerpede trusselbildet vi står overfor. Det må nødvendigvis få konsekvenser for hva vi gjør og hvordan vi forholder oss.

Vi har ikke særskilt informasjon om at det foreligger noen trussel spesielt mot Norge, eller at det planlegges terroranslag mot Norge eller norske interesser i utlandet.

Vi må imidlertid være oppmerksomme på at vi kan komme i en mer utsatt posisjon. Dette både på grunn av våre NATO-forpliktelser etter artikkel 5-vedtaket, vårt engasjement i Midtøsten, våre store olje- og gassressurser, og på grunn av vår aktive deltakelse i FNs Sikkerhetsråd og de beslutninger vi der er med på å fatte.

I tillegg til å delta i den internasjonale koalisjonen, har Regjeringen fattet flere nasjonale beredskapsvedtak basert på en bred gjennomgang av våre beredskapsplaner. Bl.a. er det åpnet for at Forsvaret på kort varsel skal kunne stille nødvendige ressurser til vakthold og sikring av viktige samfunnsinstallasjoner, dersom situasjonen skulle kreve det.

Noe av det mest effektive vi kan gjøre her hjemme, er å styrke vår etterretning og overvåking og disse tjenestenes evne til å samarbeide med andre lands tjenester. Hvis et anslag skulle bli iverksatt, må vi selvfølgelig være maksimalt forberedt slik at skadevirkningene kan minimaliseres. Men vi må dessverre innse at det bare er snakk om å begrense skadevirkningene hvis det verste skulle skje.

Der vi derimot kan gjøre mye, er å holde maksimal kontroll og oversikt slik at nettverk som måtte operere her i landet blir oppløst eller ikke får mulighet til å aksjonere. Da må vi ha en overvåkings- og etterretningstjeneste som gjør jobben sin, samtidig som vi får tilgang på informasjon fra utlandet.

Det er selvfølgelig en stor utfordring å utøve slik kontroll i et åpent og demokratisk samfunn. Men vi bør kunne trekke på erfaringer og lære av feil fra historien, slik at vi blir i stand til å gjøre det som er nødvendig.

Den nye trusselsituasjonen viser også at vi trenger et forsvar med moderne og godt trent styrker med høy mobilitet, stor ildkraft og evne til samvirke med våre allierte. Vi trenger styrker som kan trekkes på både hjemme og ute. Vi trenger god etterretning, og vi må kunne reagere raskt på uventede utfordringer. Regjeringens fremlegg til forsvarsreform fra i vår gikk nettopp i denne retningen.

Likeledes trenger vi nytenkning omkring forholdet mellom forsvar, politiet og den sivile beredskapen. Dette står sentralt i oppfølgingen av innstillingen fra det såkalte "Sårbarhetsutvalget".

REGJERINGEN ER SEG FULLT BEVISST NORGES SITUASJON SOM EN AV VERDENS STØRSTE OLJEEKSPORTØRER. VI DELTAR I DET ENERGIPOLITISKE SAMARBEIDET I DET INTERNASJONALE ENERGIBYRÅ (IEA) SAMMEN MED VÅRE NÆRMESTE POLITISKE OG ØKONOMISKE SAMARBEIDSPARTNERE. GJENNOM VÅR OLJE OG GASSEKSPORT YTER VI ET BETYDELIG BIDRA TIL DERES FORSYNINGSSIKKERHET. DET ER UTENRIKSPOLITISK MEGET VIKTIG FOR NORGE Å STÅ SOLIDARISK SAMMEN MED DE ØVRIGE IEA-LAND I EN EVENTUELL KRISESITUASJON.

Samtidig vil vi videreføre arbeidet for et "globalt energipolitisk samspill" mellom oljeeksporterende og oljeimporterende land. Dette er spesielt viktig i dag med tanke på felles interesser i å forebygge og håndtere eventuell forsyningsvikt i en krisesituasjon.

Både omfanget og koordineringen av aksjonene mot USA og den kaldblodige måten de ble gjennomført på, tyder på at vi her har å gjøre med en meget ressurssterk gruppe terrorister med støttespillere i både USA og utlandet.

Det anses nå overveiende sannsynlig at det var Osama bin Laden og hans terroristnettverk som sto bak terroraksjonene.

Etterforskningen etter bombeangrepet mot World Trade Center i 1993, mot de amerikanske ambassadene i Kenya og Tanzania i 1998, samt mot det amerikanske marinefartøyet i Yemen i fjor, peker også alle i retning av bin Laden og hans nettverk.

FNs Sikkerhetsråd har i resolusjon 1333 fra desember 2000 gjort det klart at Taliban-regimet må utlevere bin Laden slik at han kan stilles til ansvar for de anklager som er rettet mot ham fra en rekke land. Taliban har imidlertid nektet å etterkomme dette kravet, og gir tvert imot bin Laden fortsatt beskyttelse og i alle fall indirekte støtte.

Dette er bakgrunnen for at det diplomatiske og militære fokus rettes mot Afghanistan og Taliban. På amerikansk side har man samlet inn betydelig bevismateriale mot bin Laden. I alle fall deler av dette vil bli offentliggjort.

President Bush har gjort det klart at USA vil iverksette de mottiltak som landet anser nødvendig. Dette har som tidligere nevnt USA full folkerettslig dekning for. Det anses sannsynlig at hovedtyngden av de militære mottiltakene – i alle fall på kort sikt – vil gjennomføres av USA alene, eller med støtte fra et fåtall land.

Det er liten tvil om at terroranslagene mot USA vil få store og langsiktige konsekvenser både her hjemme og internasjonalt.

Kampen mot terrorisme vil stå øverst på den internasjonale dagsorden i lang tid framover. Kampen vil foregå på mange områder og på flere plan. Bilateralt og multilateralt. Innen humanitær hjelp og langsiktig utviklingsbistand. Innen etterretnings- og sikkerhetssamarbeid, politi- og justissamarbeid. Fra diplomati og utvikling av folkeretten, til militær koordinering og felles operasjoner.

I NATOs strategiske konsept fra 1999 omtales terrorisme som en av Alliansens nye utfordringer.

Etter terroranslagene mot USA, kommer kampen mot internasjonal terrorisme til å stå helt sentralt i Alliansens arbeid. Dette vil ha direkte konsekvenser for både Norge og de øvrige allierte, og også få betydning for de samarbeidsmønstre som er etablert med Russland og øvrige partnerland.

NATO har tidligere vist en stor evne til å tilpasse seg endrede rammebetingelser. NATOs innsats på Balkan, videreføringen av Alliansens utvidelse, og det tette og nære samarbeidet som er utviklet mellom NATO og Russland er klare uttrykk for den omforming Alliansen har gjennomgått det siste tiåret.

Det er selvsagt i vår egen nasjonale interesse at NATO fortsatt fremstår som det viktigste sikkerhetspolitiske ankerfeste for landene i Europa og Nord-Amerika, og at USA fortsatt spiller en lederrolle i Alliansen. Det er også i Norges egeninteresse at NATO engasjeres i kampen mot de nye trusler mot vår sikkerhet.

Økt innsats mot internasjonal terrorisme, vil også få konkrete følger på bakken.

USA har varslet muligheten for en viss nedbygging av sitt militære nærvær på Balkan. På europeisk side må vi være forberedt på å erstatte de amerikanske styrkene som trekkes ut.

Norge vil fortsatt bidra aktivt til et slikt nærvær, noe vi ga klart tilkjenne under det uformelle forsvarsministermøtet i NATO sist onsdag.

NATO står foran en ny utvidelsesrunde. Nye land vil bli invitert på toppmøtet i Praha neste år. Opptaket av nye medlemmer vil selvsagt være et viktig bidrag i et styrket samarbeid mot internasjonal terrorisme. Jeg antar likeledes at vi vil få et forsterket amerikansk fokus på planene om et missilforsvarssystem som et virkemiddel for å møte de nye trusler.

For å sikre en mest mulig koordinert og effektiv innsats i kampen mot internasjonal terrorisme, vil det også være viktig å videreutvikle samarbeidet mellom NATO og andre internasjonale organisasjoner som FN, EU og OSSE.

Vi må legge til grunn at terroranslagene mot USA vil fungere som en pådriver for utviklingen av det felles forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeidet i Europa. Dersom USA benytter en større del av sine samlede militære ressurser utenfor det europeiske kontinent i den felles kamp mot internasjonal terrorisme, må de europeiske allierte ta et større ansvar for sikkerheten i Europa.

Dette vil stille Norge overfor enda større sikkerhetspolitiske utfordringer, og betydningen av best mulige samarbeidsordninger med EU på det forsvars- og sikkerhetspolitiske område vil øke.

EU har lenge hatt et aktivt samarbeid mot terrorisme. Dette samarbeidet er imidlertid vesentlig styrket etter terroranslagene mot USA. På det ekstraordinære EU-toppmøtet 21. september fattet stats- og regjeringssjefene en rekke tiltak for å effektivisere antiterrorarbeidet i EU. De ble bl.a. enige om en felles og ensartet definisjon og strafferamme for terrorhandlinger, utstedelse av felles arrestordre for hele EU-området, og etableringen av en flernasjonalt gruppe av antiterror eksperter. Det synes helt klart at EU vil innta en ledende rolle i antiterrorarbeidet i tiden framover.

EU arbeider også med å styrke politisamarbeidet i Europol, sikre bedre overvåking av de ytre grenser, bedre samarbeid i visumsaker og en rekke andre Schengen-relevante tiltak. Gjennom våre avtaler med EU om tilknytning til Schengen og Europol er vi aktivt engasjert i dette arbeidet.

Regjeringen tar sikte på at Norge raskt slutter seg til de aktuelle EU-tiltak der det er naturlig, samt at vi er pådriver i arbeidet med å få gjennomført de tiltak som må behandles eller iverksettes i henhold til Schengen- og Europol-regelverket.

Internasjonale terrorhandlinger av denne art krever omfattende forarbeid og kan ikke la seg gjennomføre uten betydelig finansiell støtte. I arbeidet mot internasjonal terrorisme, står derfor avskjæring av pengestrømmene til terroristene og deres bakmenn helt sentralt.

USA har allerede iverksatt en rekke konkrete tiltak på dette feltet. I EU er tilsvarende tiltak på trappene. I Norge har vi igangsatt undersøkelser for å avdekke om det er norske bedrifter eller enkeltpersoner som har tilknytning til de 27 bedrifter, organisasjoner og enkeltpersoner som så langt er identifisert som sentrale finansielle støttespillere for internasjonal terrorisme.

Vi tar videre aktiv del i det internasjonale samarbeidet på dette feltet. Vår FN-ambassadør i New York har i dag undertegnet FN-konvensjonen av 1999 for å bekjempe finansiering av internasjonal terrorisme. Regjeringen tar sikte på raskt å ratifisere denne konvensjonen. Med dette vil Norge ha sluttet seg til samtlige tolv FN-konvensjoner mot terrorisme.

FNs Sikkerhetsråd vedtok enstemmig natt til lørdag en ny og meget omfattende resolusjon for å kriminalisere terroristene og deres støttespillere, med særlig vekt på å stanse finansiering av terrorisme. I henhold til resolusjon 1373 pålegges alle medlemsland bl.a. å forhindre innsamling av penger til terrorismeføremål, sperre konti til personer som har begått eller planlegger terrorhandlinger, forby enhver form for støtte til terrorister og sørge for at både terrorister og deres bakmenn stilles for retten og får en passende straff. Resolusjonen er vedtatt under FN-paktens kapittel 7 og er derfor folkerettslig bindende for alle FNs medlemsland. Det vil bli opprettet en komité under Sikkerhetsrådet for å påse at bestemmelsene følges, og det kan iverksettes omfattende sanksjoner mot land som ikke etterlever sine forpliktelser.

FN, med Sikkerhetsrådet i spissen, spiller altså en helt sentral rolle i den stadig mer omfattende kampen mot internasjonal terrorisme. Jeg finner det meget positivt at USA ønsker å benytte verdensorganisasjonen i dette arbeidet, og tror at FNs engasjement mot terrorisme vil kunne bidra til økt støtte til FN også i USA.

FN vil måtte spille en helt sentral rolle i utformingen av en global strategi mot terrorisme. Bare i FN kan vi samle den bredest mulige politiske støtte. Bare i FN kan vi videreutvikle folkeretten. Bare i FN kan vi fatte konkrete vedtak som gir legitimitet i hele verdenssamfunnet.

Vårt medlemskap i FNs Sikkerhetsråd gir oss en enestående mulighet til å spille en pådriverrolle i dette arbeidet. Det er en mulighet vi vil benytte oss av.

Terroranslagene mot USA savner sidestykke i historien. Både den planmessige grusomhet som lå bak, selve omfanget av angrepene og deres ikke-diskriminerende karakter, plasserer dem blant de alvorligste internasjonale forbrytelser verden har sett. Det dreier seg uten tvil om en forbrytelse mot menneskeheten.

Terroristene og deres støttespillere må straffes.

Vi har ennå ikke noen internasjonal domstol som kan gjøre dette. Det er imidlertid mitt håp at den internasjonale straffedomstol i Haag vil kunne få en slik rolle når den begynner sitt arbeide.

Jakten på bakmennene bak terroranslagene mot USA, har på ny rettet verdens søkelys mot Afghanistan, og den dramatiske humanitære situasjonen der.

Afghanistan er et av verdens fattigste land. Etter mer enn 20 år med naturkatastrofer, krig og politisk vanstyre, lever det store flertallet av befolkningen i den ytterste fattigdom og nød. En betydelig del av landets 20 millioner innbyggere er flyktninger eller internt fordrevne.

Den spente situasjonen etter terroranslagene har ført til ytterligere prøvelser for den afghanske sivilbefolkning. Ikke minst er hjelpearbeidet vanskeliggjort etter at FN, Røde Kors og andre internasjonale frivillige organisasjoner følte seg tvunget til å trekke ut sitt utsendte personell.

FN og andre humanitære aktører utarbeider nå beredskapsplaner for å begrense de humanitære lidelsene. Norge har i giverlandsgruppen for Afghanistan tatt til orde for en umiddelbar internasjonal ressursmobilisering, noe vi anser som helt avgjørende for raskt å kunne bistå de mest sårbare grupper.

Norge gir allerede betydelig humanitær bistand til Afghanistans befolkning. Hittil i år har vi bidratt med i overkant av 75 millioner kroner til dette formål, herunder 4,5 millioner kroner til FNs Høykommisær for flyktninger (UNHCR) for kort tid tilbake.

For noen dager siden møttes giverlandsgruppen for Afghanistan i Berlin. Norge skal ta over formannskapet i denne gruppen neste år. FN og FNs høykommisær for flyktninger har videre tatt initiativet til et viktig møte om Afghanistan i Genève førstkommande fredag. FN har nettopp lansert en internasjonal appell om bistand til Afghanistan på hele 5 milliarder kroner. Dette viser klart alvorret i situasjonen. Norge er rede til å støtte opp om FNs innsats for å begrense den humanitære krisen vi står overfor.

I tillegg til bruken av et bredt spekter av diplomatiske, politiske, juridiske og finansielle virkemidler, ser USA det som helt avgjørende å bygge opp en bred internasjonal koalisjon mot terrorisme. Jeg tror dette er en klok strategi.

FN, NATO, EU og OSSE vil som allerede nevnt spille viktige roller i dette arbeidet, men også en rekke andre land og organisasjoner vil måtte bidra.

Både Russland og Kina har gjort det klart at de støtter koalisjonen mot internasjonal terrorisme. Russland er sterkt interessert i å bekjempe bin Ladens nettverk, som de hevder har forgreninger til Tsjetsjenia.

Av særlig stor betydning er imidlertid støtten fra landene rundt Afghanistan og i Midtøsten. Saudi-Arabias klare støtte til USA og brudd med Taliban anses spesielt viktig. Det legges merke til i den islamske verden at landet som beskytter de islamske helligdommene i Mekka og Medina anser Taliban som en belastning for Islam.

Etter at også De forente arabiske emirater brøt de diplomatiske forbindelsene med Taliban-regimet, er Pakistan det eneste land som har offisielle forbindelser med Taliban. Pakistan har imidlertid trukket ut alt diplomatisk personell fra Kabul.

Militærregimet i Pakistan deltar aktivt i den internasjonale koalisjonen mot terrorisme. Mens de store politiske partiene i landet støtter denne beslutningen, gjennomfører islamske fundamentalister gatedemonstrasjoner i protest. For å øke støtten til sin nye politikk, har den pakistanske regjering behov for å kunne vise til at den gir positive virkninger. Bistand og annen økonomisk støtte fra utlandet er i denne forbindelse av stor betydning.

Det internasjonale samfunn er allerede i ferd med å svare på denne utfordringen. USA, Japan, Tyskland og Storbritannia har opphevet sine tiltak mot Pakistan og gitt løfter om økt bistand, lån og gjeldslette. Andre EU-land forventes å følge etter.

Etter atomprøvesprengningene i 1998, "frøs" Norge og en rekke andre land stat-til-stat bistanden til Pakistan. Selv om det ikke er noen endringer i Pakistans forhold til ikke-spredningsavtalen og Prøvestansavtalen, har Regjeringen likevel funnet det riktig å oppheve "frysvedtaket" for å gi et politisk signal om støtte i den vanskelige situasjonen Pakistan nå er inne i. I dette ligger imidlertid ingen endring i norsk politikk hva gjelder ikke-spredningsarbeidet.

Den klare understrekningen fra president Bush om at man må velge side i kampen mot internasjonal terrorisme, har tydeligvis gjort inntrykk hos regimer i land som tidligere har hatt et tvetydig forhold til dette spørsmålet.

Både Cuba, Syria, Libya og Nord-Korea har fordømt terroraksjonene. Også Iran har gjort dette. EU har hatt kontakt med Teheran på politisk nivå for å få deres aktive støtte i kampen mot internasjonal terrorisme.

På sikt kan denne brede fordømmelsen av terrorisme få konsekvenser for den støtte som ytterliggående organisasjoner som " Hamas " og " Hizbollah " mottar, og muligheten de har til å fortsette sin terrorvirksomhet. Dette kan igjen virke positivt inn på fredsprosessen i Midtøsten. En forutsetning vil imidlertid være at Israel og palestinerne selv gjør alt som står i deres makt for å få fredsprosessen igang igjen.

Som jeg understreket overfor israelske og palestinske ledere under mitt besøk i regionen forrige uke, er det av avgjørende betydning at alle krefter settes inn for å få snudd voldsspiralen. Men samtidig er det en forutsetning for fremgang at palestinerne levevilkår, blant annet den økonomiske situasjonen, forbedres. Bedring av sikkerheten og politisk fremgang er gjensidig avhengig av hverandre. Derfor må iverksettelsen av anbefalingene i Mitchell-planen begynne så snart som mulig.

Betydningen av å få fredsprosessen tilbake på skinnene kan vanskelig overvurderes. Mens en positiv utvikling i de palestinsk-israelske forbindelser vil svekke grunnlaget for voldsbruk og terror og støtte den arabiske koalisjonen mot terrorisme, vil en fortsatt fastlåst konflikt mellom Israel og de palestinske myndigheter både gi grobunn for ytterligere ekstremisme og svekke oppslutningen om antiterrorarbeidet i hele regionen. Jeg anser det av største betydning at også arabiske og muslimske land inngår i koalisjonen mot internasjonal terrorisme. Vi må gjøre vårt ytterste for at de forblir der. Det er i denne sammenheng avgjørende å få fram at våre motstandere er terroristene og deres støttespillere, og ikke Islam eller muslimer. Striden står mot dem som utnytter religionen som påskudd for kriminelle handlinger - samme hvilken religion det dreier seg om.

Vi har alle et ansvar for å unngå at vi her drives inn i en slags moderne religionskrig. Regjeringen har derfor tatt initiativ til en løpende dialog med islamske religiøse og politiske ledere i Norge. Utenriksdepartementet hadde senest i formiddag et møte med pakistanske representanter i Norge om blant annet dette.

Det bør ikke være noen tvil om at terroranslagene vi har vært vitne til i New York og Washington vil innebære et tidsskille i både amerikansk og internasjonal politikk.

Jeg tror vi gjør klokt i ikke å undervurdere de reaksjoner terroranslagene har vakt i den amerikanske befolkning og blant amerikanske politikere. Anslagene oppfattes som den verste tragedien i USA siden angrep på Pearl Harbor og innebærer det største tap av amerikanske liv i en enkelthendelse siden den amerikanske borgerkrigen.

På samme måte som angrepet på Pearl Harbor førte USA inn i Den andre verdenskrig og en aktiv global rolle, tror jeg at vi vil se at terroranslagene mot New York og Washington vil ha langsiktige virkninger for USAs globale engasjement.

Etter Pearl Harbor igangsatte USA arbeidet med å bygge opp en global koalisjon for flernasjonalt samarbeid. FN var en amerikansk idé. Like viktig som å vinne krigen var å bevare freden og demme opp for kommunismen.

Mange i Europa har de senere år vært bekymret for at USA påny skal velge å gå inn i seg selv i stedet for å videreføre sin ledende rolle i det multilaterale arbeidet. Etter terrorangrepene ser vi at USA igjen engasjerer seg aktivt internasjonalt og velger å bygge opp en internasjonal koalisjon mot terrorisme.

Amerikanernes økte engasjement har allerede skapt muligheter for nye åpninger i flere fastlåste konflikter, herunder i Midtøsten, selv om det er usikkert i hvor stor grad partene vil evne å utnytte disse.

Vår målsetting må uansett være å utnytte den unike muligheten som har oppstått etter tragedien i USA til å styrke det internasjonale samarbeidet og arbeide for globale løsninger på felles problemer.

Terror må møtes med fasthet og beslutsomhet overfor gjerningsmennene og deres støttespillere. Dette er imidlertid ikke nok. Vi må også fortsette å rette søkelyset mot de underliggende årsakene til terrorisme, slik som nød og fattigdom, intoleranse og fanatisme.

Kampen mot terrorismen er i sannhet en global kamp. Intet land er så stort at det er usårbart. Intet land er så lite at det ikke kan utnyttes av terroristene og deres bakmenn. Bare gjennom effektivt internasjonalt samarbeid kan vi slå terrorismen tilbake.

Kampen vil utvilsomt bli både krevende og langvarig. Det som står på spill er imidlertid intet mindre enn våre demokratiske samfunn slik vi kjenner dem i dag. Kampen må være målrettet og effektiv, og må føres uten å undergrave de verdier vi tror på og som demokratiet og rettsstaten skal forsvare.

Det vil være det beste minnesmerke vi kan reise over dem som så brått ble revet bort tirsdag 11. september.